

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2011)

2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Η χρήση της ψηφιακής, μαθησιακής πλατφόρμας Blackboard: κριτική περιγραφή της εφαρμογής της στην τάξη

Σ. Μπούσιος, Γ. Παπαδοπούλου, Γ. Βακερλής

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπούσιος Σ., Παπαδοπούλου Γ., & Βακερλής Γ. (2023). Η χρήση της ψηφιακής, μαθησιακής πλατφόρμας Blackboard: κριτική περιγραφή της εφαρμογής της στην τάξη. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 1145-1148. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4910>

Η χρήση της ψηφιακής, μαθησιακής πλατφόρμας Blackboard: κριτική περιγραφή της εφαρμογής της στην τάξη.

Σ. Μπούσιος¹, Γ. Παπαδοπούλου², Γ. Βακερλής³

¹Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος, PIERCE sbou@acg.edu

²Επιστημονική Συνεργάτης ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Αθηνών, geparpa@ecd.uoa.gr

³Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος, PIERCE gvak@acg.edu

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία επιχειρούμε να παρουσιάσουμε ένα παράδειγμα ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση όπως προκύπτει από την εφαρμογή και αξιοποίηση διδακτικού υλικού του μαθήματος της Βιολογίας μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας Blackboard. Το συγκεκριμένο παράδειγμα αφορά στις τάξεις της Α΄ Γυμνασίου και Γ΄ Λυκείου (Γενική Παιδεία) κατά τη σχολική χρονιά 2010-2011 στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος (PIERCE). Το διδακτικό υλικό που αξιοποιήθηκε περιλαμβάνει: το διδακτικό πακέτο σε ψηφιακή μορφή που παρέχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, παρουσιάσεις εκπαιδευτικών και ιστοσελίδες. Στην παρούσα εργασία ο στόχος είναι να αναδείξουμε αφενός την αναγκαιότητα της συγκεκριμένης εφαρμογής και τη θετική αποτίμηση που προέκυψε μέσα από την αξιοποίηση της αφετέρου να σημειώσουμε τα σημεία εκείνα που περιλαμβάνουν την κριτική αποτίμηση της και απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση.

Λέξεις-κλειδιά: Βιολογία, μαθησιακή πλατφόρμα Blackboard, ψηφιακή τάξη.

1. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να συμμετάσχει στο σύγχρονο διάλογο, για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη μέσα από ένα συγκεκριμένο παράδειγμα αξιοποίησης πλατφόρμας εκπαίδευσης (blackboard), αναδεικνύοντας ταυτόχρονα προβληματισμούς και ενδεχομένως τις αφετηρίες για νέες ερευνητικές αναζητήσεις. Το blackboard είναι ένα σύστημα διαχείρισης μαθημάτων, το οποίο επιτρέπει στους χρήστες του να ανταλλάσσουν εύκολα πληροφορίες και υλικό μαθημάτων. Είναι ένα πρόγραμμα βασισμένο στο δίκτυο, το οποίο μπορεί να προσεγγιστεί από οποιοδήποτε υπολογιστή που συνδέεται στον ιστό. Προσφέρει ένα ενδιαφέρον σύνολο εργαλείων, λειτουργιών και χαρακτηριστικών γνωρισμάτων. Οι θεωρητικές αφετηρίες συνδέονται με την κοινή πεποίθηση μελετητών και ερευνητών τα τελευταία χρόνια, ότι η εισαγωγή και η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση θέτει αναμφίβολα τις βάσεις για τη δημιουργία και την εξέλιξη ενός νέου μαθησιακού περιβάλλοντος (Σολομωνίδου, 2002; Feldstein, 2004). Η εισαγωγή και αξιοποίηση των τεχνολογιών στο χώρο της εκπαίδευσης μπορεί να

υποστηρίζει και να συμβάλλει στην καλλιέργεια κρίσιμων για την εκπαιδευτική και εν γένει μαθησιακή διαδικασία δεξιοτήτων όπως η διερεύνηση και ο πειραματισμός, η αμφισβήτηση, η ανακάλυψη, η συνεργασία, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με τη μετάβαση στην Κοινωνία της Πληροφορίας (Κυνηγός & Ξένου, 2000).

2. Αξιοποίηση της ψηφιακής πλατφόρμας Blackboard.

Το υλικό που αναρτήθηκε στην ψηφιακή πλατφόρμα Blackboard αφορά στο αντικείμενο της Βιολογίας στην Α΄ γυμνασίου και στη Γ΄ λυκείου και αναρτήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2010-11. Οι μαθητές από κάθε τάξη προμηθεύτηκαν κωδικούς πρόσβασης στη πλατφόρμα Blackboard και είχαν τη δυνατότητα πρόσβασης στα αντίστοιχα μαθήματα που τους αφορούσαν. Πιο συγκεκριμένα, το υλικό που αναρτήθηκε από τους εκπαιδευτικούς στην Α΄ Γυμνασίου και στη Γ΄ Λυκείου (Βιολογία Γενικής Παιδείας) ήταν το ακόλουθο:

- **Μαθήματα/Σημειώσεις σε ηλεκτρονική μορφή:** Το υλικό που αναρτήθηκε από τους εκπαιδευτικούς στην Α΄ γυμνασίου ήταν το διδακτικό πακέτο το οποίο παρέχει το παιδαγωγικό ινστιτούτο σε ψηφιακή μορφή το βιβλίο του μαθητή, το τετράδιο εργασιών του μαθητή και τον εργαστηριακό οδηγό. Η ανάρτηση αυτού του υλικού βοήθησε τόσο τους μαθητές, όσο και τον εκπαιδευτικό να έχουν πρόσβαση στο υλικό σε κάθε χώρο, χωρίς να απαιτείται από αυτούς να έχουν μαζί τους τα αντίστοιχα βιβλία. Επίσης, η ανάρτηση αυτή διευκολύνει τον εκπαιδευτικό να χρησιμοποιεί με ευκολία μέσα στην τάξη εικόνες ή υλικό που περιέχεται στο διδακτικό πακέτο. Αντίστοιχα, για τη Γ΄ Λυκείου το υλικό που αναρτήθηκε ήταν σημειώσεις θεωρίας για όλα τα κεφάλαια. Επιπλέον, οι μαθητές μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε θέματα πανελληνίων εξετάσεων προηγούμενων ετών.
- **Παρουσιάσεις:** Στην Α΄ Γυμνασίου αναρτήθηκαν παρουσιάσεις τις οποίες είχαν προετοιμάσει οι διδάσκοντες τα τελευταία χρόνια. Έτσι, οι μαθητές για πρώτη φορά είχαν πρόσβαση σε αυτές και από το σπίτι τους, ώστε να μπορούν να τις μελετήσουν και να εμβαθύνουν στις έννοιες που οι εκπαιδευτικοί ήθελαν να υπογραμμίσουν. Ήταν μια πρώτη τάξεως ευκαιρία αφενός να συγκεντρωθεί υλικό που είχε δημιουργηθεί από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς της ίδιας σχολικής μονάδας και να γίνει μία νέα, συνθετική επεξεργασία του υλικού. Αφετέρου έδωσε την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να συνεργασθούν, να αξιολογήσουν το υλικό τους, ώστε αυτό να αποτελέσει βάση για μελλοντική επέκταση. Τέλος, η ανάρτηση αυτή έδωσε την δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς, να παρουσιάζουν στους μαθητές με ευκολία πρόσβασης το ίδιο υλικό. Αντίστοιχα, για τη Γ΄ Λυκείου αναρτήθηκαν παρουσιάσεις σχετικές με τη θεωρία του αντικειμένου που εξετάζεται πανελλαδικώς.
- **Άλλες ιστοσελίδες:** Για πρώτη φορά δόθηκε στους μαθητές η δυνατότητα πρόσβασης σε άλλες ιστοσελίδες μέσω εξωτερικών συνδέσμων (link), όπως για παράδειγμα το www.skool.gr. Συγκεκριμένα, στο λογισμικό αυτό υπάρχουν παρουσιάσεις με κίνηση και ψηφιακή αφήγηση. Οι μαθητές φάνηκε να εντυπωσιάστηκαν από τις παρουσιάσεις, ενώ δήλωσαν ότι τους βοήθησε η αφήγηση να ανακαλέσουν στη μνήμη όσα συνέβησαν στην τάξη. Αντίστοιχα, για τη Γ΄ Λυκείου αναρτήθηκαν εικόνες και video σχετικά με την εξεταζόμενη ύλη.

- **Περιοχή συζητήσεων-forum:** Δημιουργήθηκε από τους εκπαιδευτικούς μία περιοχή συζητήσεων. Σε αυτή την περιοχή τέθηκαν ζητήματα που αφορούν στην καθημερινή ζωή των μαθητών, όπως «οι παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος» ή «η αξία της μεσογειακής διατροφής». Προτάθηκε στους μαθητές να αναρτήσουν τη διεύθυνση κάποιου ιστότοπου που περιέχει κάποιο σχετικό άρθρο. Η συμμετοχή των μαθητών ήταν προαιρετική. Μέχρι τα μέσα της σχολικής χρονιάς 2010-11 ένας μικρός αριθμός μαθητών που αντιστοιχεί περίπου στο 10% των μαθητών της Α΄ Γυμνασίου έχει προσθέσει άρθρο που έχει δημοσιευτεί σε κάποιο δικτυακό τόπο, ενώ κανένας μαθητής δεν έχει αναρτήσει κάποιο δικό του σχόλιο. Η συμμετοχή των μαθητών της Γ΄ Λυκείου είναι ακόμη μικρότερη.
- **Αξιολόγηση της διδασκαλίας.** Εκμεταλλεύομενοι τη δυνατότητα της πλατφόρμας Blackboard για δημιουργία τεστ κατασκευάστηκαν τεστ με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και σωστού λάθους για τους μαθητές της Α΄ Γυμνασίου. Τα test αυτά συμπλήρωσαν οι μαθητές της τάξης στο τέλος της διδασκαλίας δουλεύοντας ανά δύο σε μια αίθουσα με 15 υπολογιστές, στο πλαίσιο μιας ομαδοσυνεργατικής προσπάθειας διδασκαλίας. Τα αποτελέσματα των test αυτών χρησιμοποιήθηκαν από τους διδάσκοντες για την αξιολόγηση της διδασκαλίας και όχι για την αξιολόγηση των μαθητών. Συγκεκριμένα, οι βαθμολογίες που συγκέντρωσαν οι μαθητές μετά την ολοκλήρωση του test αν και δεν μπορούν να αποτελέσουν τη βάση αξιολόγησης του γνωστικού επιπέδου των μαθητών, ίσως είναι ενδεικτικές της αποδοχής της διδασκαλίας από τους μαθητές. Τέλος, είναι βέβαιο, πως η συνεργασία των μαθητών βοήθησε ιδιαίτερα στο να είναι πολύ υψηλές οι βαθμολογίες τους (άνω του 80%)

3. Κριτική αποτίμηση

Με βάση τα παραπάνω, θα μπορούσε να σημειωθεί ότι η εφαρμογή και αξιοποίηση του υλικού μέσω της πλατφόρμας Blackboard, ανέδειξε πολλά ενδιαφέροντα σημεία, τα οποία ενδεικτικά αφορούν: (α) την εκπαιδευτική διαδικασία: θετικά αποτιμάται η ευκολία στην πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. πρόσβαση και από το σπίτι ανά πάσα στιγμή) και η διεύρυνση του συμβατικού μέσου διδασκαλίας (π.χ. σχολικά βιβλία) σε διδακτικό υλικό περισσότερο σύγχρονο, ελκυστικό για το μαθητή, (β) το ρόλο του εκπαιδευτικού: ήταν σημαντικό ότι οι εκπαιδευτικοί μπόρεσαν όχι μόνο να αξιοποιήσουν τις παρουσιάσεις που κατά διαστήματα είχαν προετοιμάσει αλλά κυρίως να συνεργαστούν προκειμένου το διδακτικό υλικό να αποκτήσει μια συνολική –και όχι κατακερματισμένη– μορφή. Εδώ ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν περιορίζεται στην απλή μεταφορά «έτοιμων» γνώσεων μέσα από τα σχολικά βιβλία αλλά ο εκπαιδευτικός έχει κεντρικό ρόλο δημιουργού στην εκπαιδευτική διαδικασία (Apple, 2008), (γ) τους μαθητές: είχε ενδιαφέρον ότι οι μαθητές, αξιολογώντας τη διαδικασία, την περιέγραψαν ως ενδιαφέρουσα και απολαυστική (π.χ. απόλαυσαν τις παρουσιάσεις με κίνηση και αφήγηση), καθώς και χρήσιμη ως προς την κατανόηση του περιεχομένου διδασκαλίας (π.χ. τους βοήθησε να θυμηθούν όσα είχαν διατυπωθεί στην παράδοση). Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι ο τρόπος που οι μαθητές συμμετείχαν στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτέλεσε τη βάση της κριτικής αποτίμησης που επιχειρούμε εδώ. Πιο συγκεκριμένα, κατά την εφαρμογή και

αξιοποίηση του υλικού μέσω της πλατφόρμας Blackboard, στα σημεία εκείνα όπου απαιτούνταν η περισσότερη ενεργητική και κυρίως κριτική συμμετοχή των μαθητών αυτό δεν είχε την επιθυμητή ανταπόκριση. Για παράδειγμα, αναμέναμε μεγαλύτερη συμμετοχή μαθητών στην ανάρτηση σχολίων και άρθρων στις περιοχές συζητήσεων. Ταυτόχρονα, οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου φάνηκαν λιγότερο πρόθυμοι σε σχέση με τους μαθητές της Α΄ Γυμνασίου στο να δουλέψουν χωρίς αυστηρή καθοδήγηση (π.χ. μέσω φυλλαδίου), υπήρχε δηλαδή, η «δυσκολία» των μαθητών της Γ΄ Λυκείου στο να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του υλικού χωρίς να καθοδηγούνται από ένα φυλλάδιο. Συνολικά, ενώ οι μαθητές συμμετείχαν και εκδήλωσαν αυξημένο ενδιαφέρον, ταυτόχρονα έδειξαν και επιφυλακτικότητα. Θα μπορούσε να σημειωθεί ότι ίσως εδώ αναδεικνύονται τα αντιφατικά χαρακτηριστικά ενός εκπαιδευτικού συστήματος που είναι εδραιωμένο σε μια συντηρητική αντίληψη για τη γνώση και ταυτόχρονα προσπαθεί να απελευθερωθεί από την αντίληψη αυτή. Όπως σημειώνεται στη βιβλιογραφία, «αυτό που σήμερα παρατηρούμε ως εσφαλμένο ή προβληματικό στη χρήση των ΤΠΕ στη σχολική εκπαίδευση δεν είναι παρά το αποτέλεσμα της διαδικασίας αφομοίωσης και ενσωμάτωσης της αξιοποίησής τους στις τρέχουσες εκπαιδευτικές δομές» (Ντρενογιάννη, 2010).

Τα παραπάνω συγκροτούν συνολικά, τα σημεία αφετηρίας για περαιτέρω διερεύνηση, με κύριο προσανατολισμό (ενδεικτικά): (α) τις δυσκολίες στην ενσωμάτωση των ΤΠΕ κυρίως μέσα από τον τρόπο που οι ίδιοι οι μαθητές τις αναδεικνύουν (απόψεις, στάσεις μαθητών κ.ο.κ.), (β) την διερεύνηση αυτών μέσω ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας και (γ) τη διαρκή αναστοχαστική επεξεργασία όσον εφαρμόζονται στην τάξη, η οποία μπορεί να τροφοδοτήσει με ουσιαστικό τρόπο το σύγχρονο διάλογο για την εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

Βιβλιογραφία

- Apple, M. (2008). *Επίσημη γνώση*, (μτφρ.Μπατίλας, Μ.), Επίκεντρο, Αθήνα.
- Feldstein, D. (2004) «From Chalkboard to Blackboard. A Review of literature regarding classroom use of Supplementary Online Tools». Ανακτήθηκε στις 10/12 από τη διεύθυνση <http://charlotte.pausd.org/~dfeldstein/Blackboard.pdf>.
- Κυνηγός, Χ. & Ξένου, Ν. (2000) Νέες Πρακτικές με Νέα Εργαλεία στην Τάξη: Κατάρτιση Επιμορφωτών για τη Δημιουργία Κοινοτήτων Αξιοποίησης των ΝΤ στο Σχολείο. Στο Κόμης, Β. (επιμ.). *Πρακτικά 2^ο Πανελληνίου Συνεδρίου: Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας στην εκπαίδευση* (55-64). Πάτρα.
- Ντρενογιάννη, Ε. (2010). Το 'νέο σχολείο' και ο ρόλος των ΤΠΕ ως φορέων εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Στο Τζιμογιάννης, Α (επιμ.) *Πρακτικά 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή "Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση"*. ΕΤΠΕ: Κόρινθος.
- Σολομωνίδου, Χ. (2002). *Εφαρμογή σύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε στις 12/12 από τη διεύθυνση <http://www.epyna.gr/show/solomonidou.pdf>